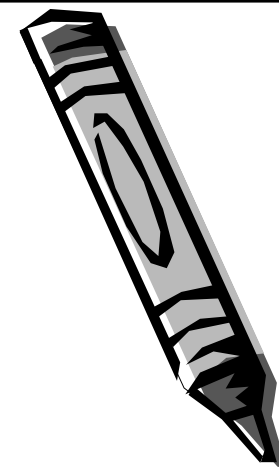
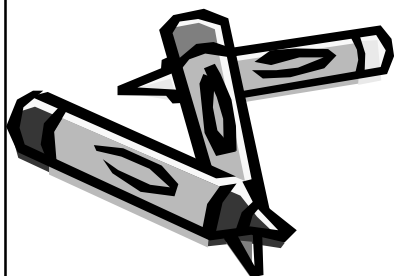

Ekonomika neziskových organizací

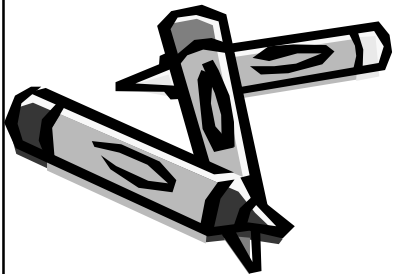
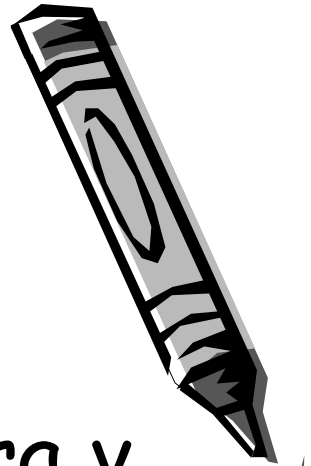
Telč - 5. Listopadu 2005

Mgr. Simona Škarabelová, PhD.
ESF MU, Lipová 41 A, 602 00 Brno
Simona@econ.muni.cz

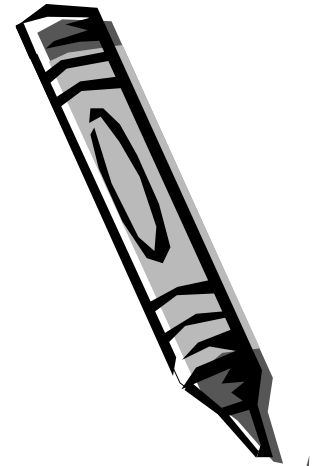
Základní studijní literatura

- Distanční studijní opora a literatura v ni dále doporučovaná
- Studium On-line
- Struktura DSO a práce s ní

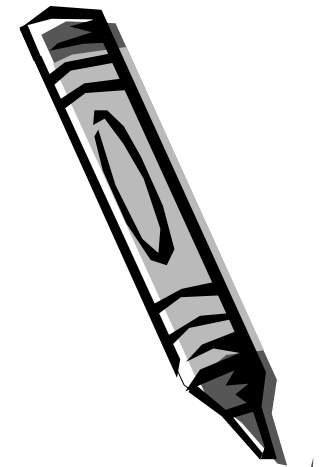
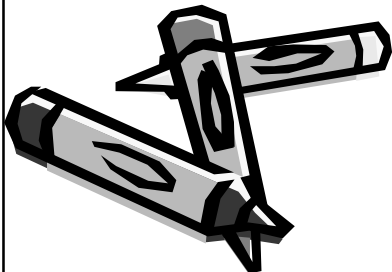
Zkouška

- Obhajoba POTu - zadání viz DSO
- Odevzdání nejpozději 6.1.2006 do začátku zkouškového období do Studia On-line
- Pro jakékoli dotazy a konzultace mě kontaktujte mailem

Dnešní témata:

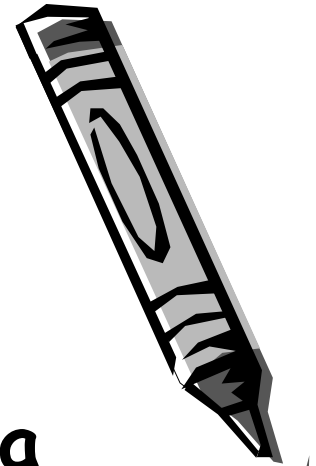
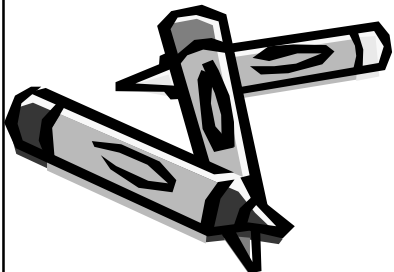
- Vymezení pojmů a definic
- Typičtí představitelé soukromých, resp. nestátních neziskových organizací
  - OBČANSKÁ SDRUŽENÍ
  - OBECNĚ PROSPĚŠNÉ SPOLEČNOSTI
  - NADACE A NADAČNÍ FONDY
  - CÍRVE A CÍRKEVNÍ PRÁVNICKÉ OSOBY
- Konkurence NNO a ROPO

Občanská sdružení

**ZÁKON 83/1990 Sb. ze dne 27. března
1990 o sdružování občanů:**

- Změna: 300/1990 Sb.
- Změna: 513/1991 Sb.
- Změna: 68/1993 Sb.

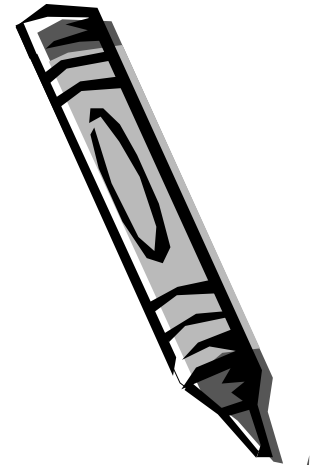
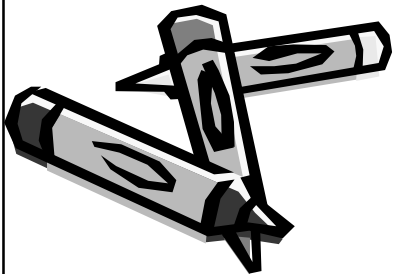
§ 1

(1) Občané mají právo se svobodně sdružovat.

(2) K výkonu tohoto práva není třeba povolení státního orgánu.

(3) Tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů

- a) v politických stranách a politických hnutích,
- b) k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
- c) v církvích a náboženských společnostech.

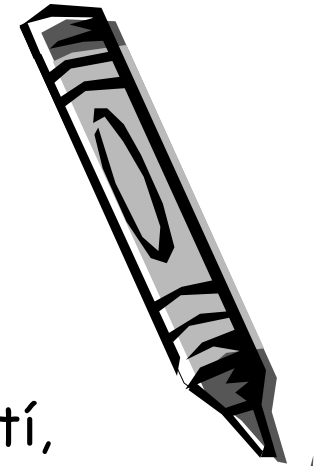
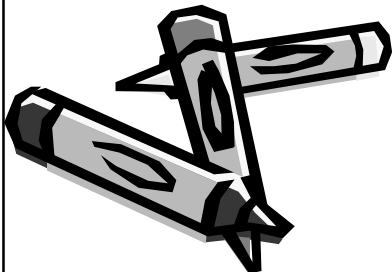
§ 2

(1) Občané mohou zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace a sdružovat se v nich.

(2) Členy sdružení mohou být i právnické osoby.

(3) Sdružení jsou právnickými osobami. Do jejich postavení a činnosti mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona.

(4) Vojáci v činné službě nemohou vytvářet odborové organizace a sdružovat se v nich. Rozsah oprávnění odborových organizací sdružujících příslušníky Sboru národní bezpečnosti a sboru nápravné výchovy při uplatňování a ochraně jejich sociálních zájmu stanoví zvláštní zákon.

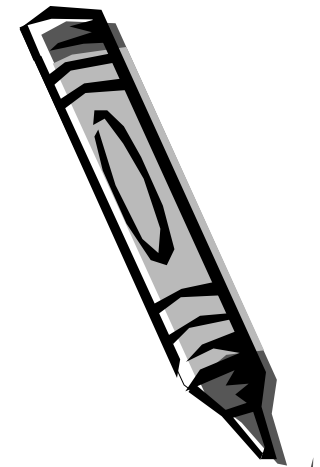
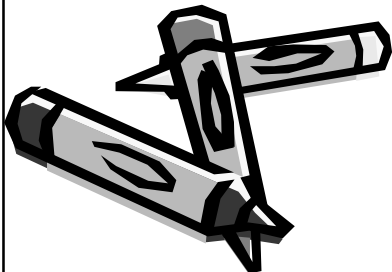

§ 3

(1) Nikdo nesmí být nucen ke sdružování, k členství ve sdruženích ani k účasti na jejich činnosti. Ze sdružení může každý svobodně vystoupit.

2) Nikomu nesmí být občansky na újmu, že se sdružuje, že je členem sdružení, že se účastní jeho činnosti nebo jej podporuje, anebo že stojí mimo ně.

(3) Práva a povinnosti člena sdružení upravují stanovy sdružení.

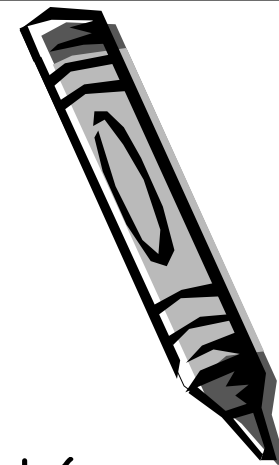
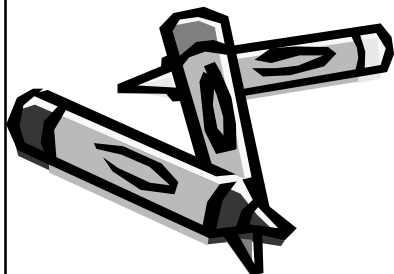

§ 4

Nejsou dovolena sdružení

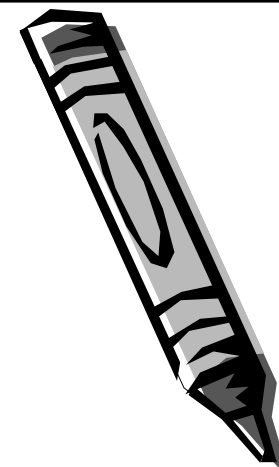
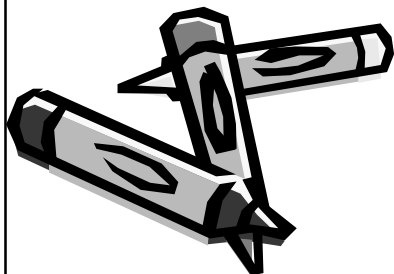
- a) jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony;
- b) která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony;
- c) ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti.

§ 5

§ 5

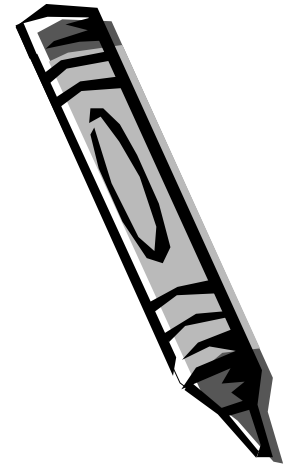
Sdružení nesmějí vykonávat funkci státních orgánů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Nesmějí řídit státní orgány a ukládat povinnosti občanům, kteří nejsou jejich členy.

Registrace a vznik sdružení

§ 6

- (1) Sdružení vzniká registrací.
- (2) Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let (dále jen "přípravný výbor"). Návrh podepíší členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, rodná čísla a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem.

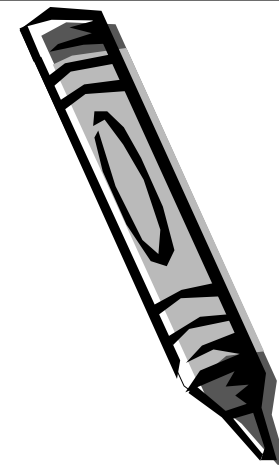
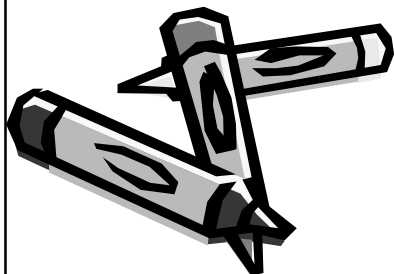

K návrhu připojí stanovy ve dvojím vyhotovení, v nichž musí být uvedeny:

- a) název sdružení,
- b) sídlo,
- c) cíl jeho činnosti,
- d) orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánu a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení,
- e) ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,
- f) zásady hospodaření.

Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná jménem sdružení až do vytvoření orgánu uvedených v odstavci 2 písm. d) přípravný výbor. (3)

Název sdružení se musí lišit od názvu právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území ČR. (4)

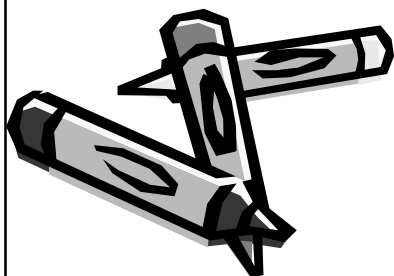
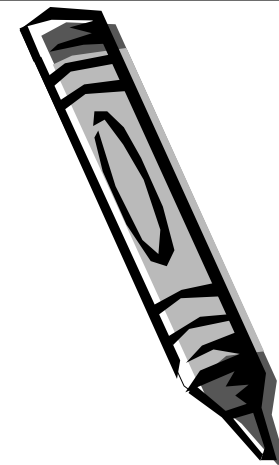
§ 7

(1) Návrh na registraci

se podává ministerstvu vnitra České republiky (dále jen „ministerstvo“).

(2) Nemá-li návrh náležitosti podle § 6 odst. 2 a 4 (anebo jsou-li údaje v něm neúplné nebo nepřesné), ministerstvo na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději do 5 dnů od doručení návrhu, upozorní s tím, že dokud tyto vady nebudou odstraněny, řízení o registraci nebude zahájeno.

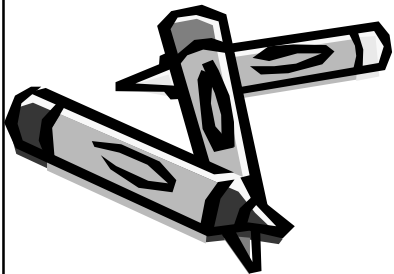
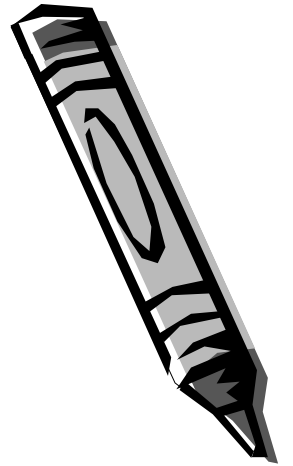
(3) Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvu došel návrh, který nemá vady uvedené v odstavci 2. O dni zahájení ministerstvo bezodkladně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru.

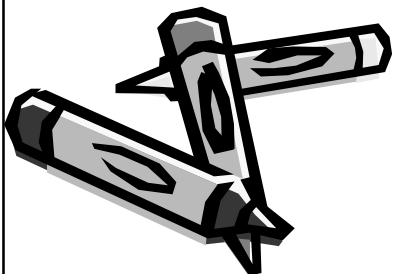
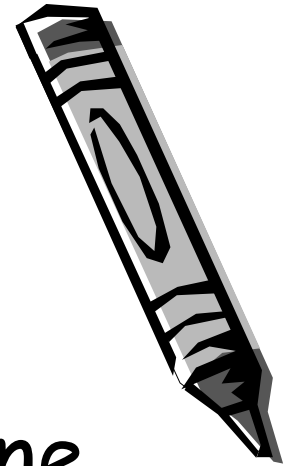
§ 8 (1) Ministerstvo registraci odmítne,

jestliže z předložených stanov sdružení
vyplývá, že

- a) jde o organizaci uvedenou v § 1 odst. 3,
- b) stanovy nejsou v souladu s § 3 odst. 1 a 2,
- c) jde o sdružení nedovolené (§ 4),
- d) cíle sdružení jsou v rozporu s požadavky uvedenými v § 5.

(2) O odmítnutí registrace rozhodne ministerstvo do 10 dnů ode dne zahájení řízení. Rozhodnutí doručí zmocněnci přípravného výboru.

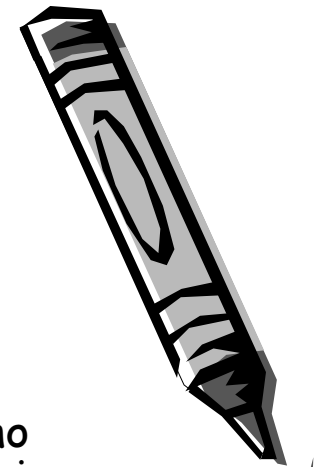
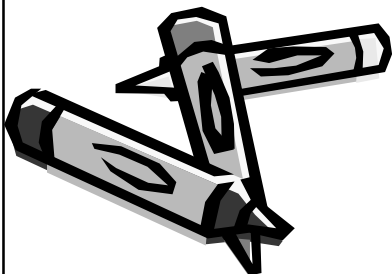

•

(3) Proti rozhodnutí o odmítnutí registrace mohou členové přípravného výboru podat do 60 dnů ode dne, kdy rozhodnutí bylo jejich zmocněnci doručeno, opravný prostředek k nejvyššímu soudu republiky.

(4) Soud rozhodnutí ministerstva zruší, jestliže nebyly dány důvody k odmítnutí registrace. Den právní moci takového rozhodnutí soudu je dnem registrace sdružení. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

(5) Nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 40 dnů od zahájení řízení doručeno rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace, sdružení vznikne dnem následujícím po uplynutí této lhůty; tento den je dnem registrace. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

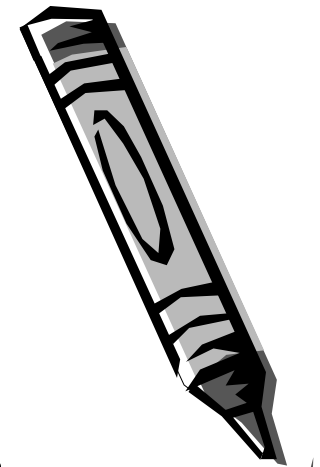
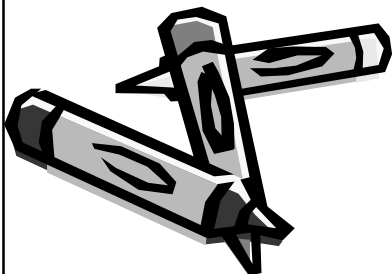

§ 9

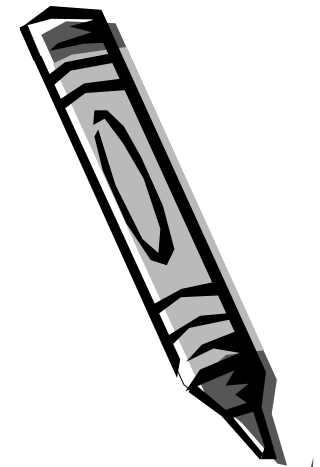
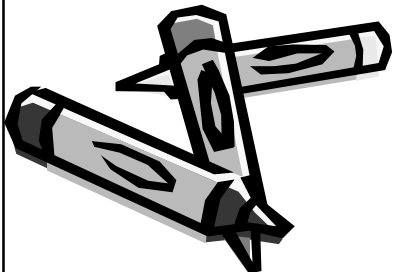
(1) Pokud ministerstvo nezjistí důvod k odmítnutí registrace, provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a v této lhůtě zašle zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, kterým je den odeslání. O registraci se nevydává rozhodnutí ve správním řízení.

(2) Vznik sdružení, jehož název a sídlo oznámí ministerstvo do 7 dnů po registraci Českému statistickému úřadu, který vede evidenci sdružení; to platí i pro vznik sdružení podle § 8 odst. 4 a 5.

§ 9a

- (1) Odborová organizace a organizace zaměstnavatelů se stává právnickou osobou dnem následujícím poté, kdy příslušnému ministerstvu (§7 odst. 1) byl doručen návrh na její evidenci.
- (2) Pro evidenci odborové organizace a organizace zaměstnavatelů platí obdobně ustanovení § 6 odst. 2, § 7 odst. 1 a § 9 odst. 2; ustanovení § 6 odst. 1, § 7 odst. 2 a 3, § 8 a § 9 odst. 1 se na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů nevztahují.

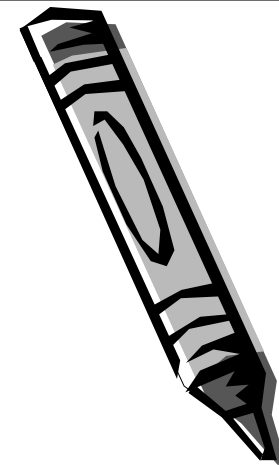
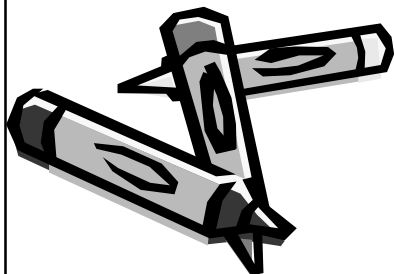

§ 12

Zánik sdružení

- (1) Sdružení zaniká
- a) dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením,
  - b) pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění.

(2) Pokud stanovy sdružení neurčí způsob dobrovolného rozpuštění nebo sloučení s jiným sdružením, rozhoduje o něm jeho nejvyšší orgán. Tento orgán oznámí zánik sdružení do 15 dnů příslušnému ministerstvu.

•

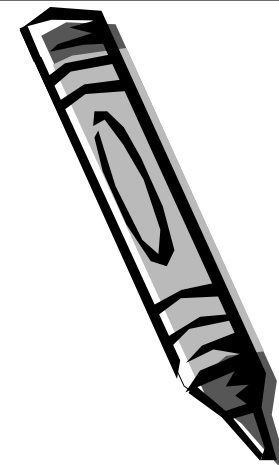
(3) Zjistí-li ministerstvo, že sdružení vyvíjí činnost,

a) která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím anebo organizacím sdružujícím občany k výdělečné činnosti nebo k vykonávání náboženství nebo víry v církvích a náboženských společnostech (§ 1 odst. 3);

b) která porušuje zásady uvedené v § 3 odst. 1 a 2

c) která je v rozporu s § 4 nebo § 5;

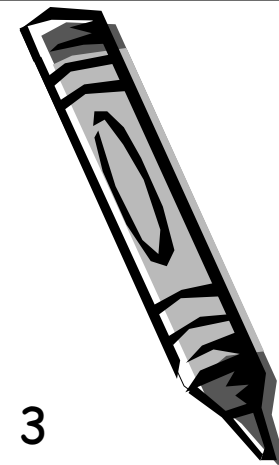
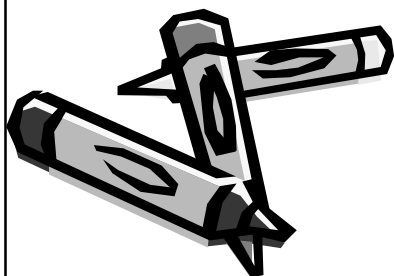
neprodleně je na to upozorní a vyzve je, aby od takové činnosti upustilo. Jestliže sdružení v této činnosti pokračuje, ministerstvo je rozpustí. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu České republiky.

•

(4) Při přezkoumání rozhodnutí podle § 11 odst. 2 a § 12 odst. 3 postupuje soud podle ustanovení občanského soudního řádu o přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů /3/. Opravný prostředek má odkladný účinek; jsou-li pro to závažné důvody, může soud na dobu do právní moci svého rozhodnutí činnost sdružení pozastavit. Po tuto dobu smí sdružení vykonávat jen činnost nevyhnutelnou k plnění svých povinností podle zákona. Soud rozhodnutí ministerstva zruší, jestliže nebyly dány důvody k rozpuštění sdružení.

(5) Zjistí-li ministerstvo (§ 7 a 10), že způsobem uvedeným v § 12 odst. 3 jedná organizační jednotka sdružení, která je oprávněna jednat svým jménem, postupuje obdobně způsobem tam uvedeným. Ustanovení odstavce 4 platí obdobně.

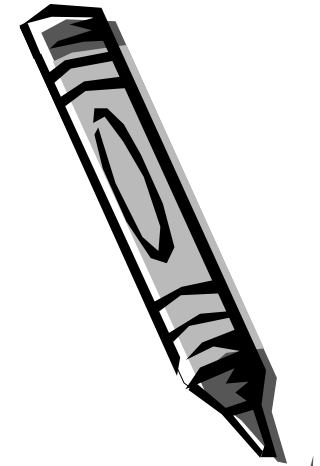
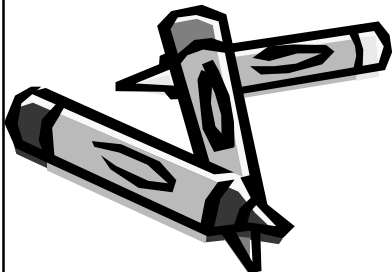

§ 13

- (2) Při zániku sdružení se provede majetkové vypořádání.
- (3) Při zániku sdružení podle § 12 odst. 1 písm. b) provede jeho majetkové vypořádání /4/ likvidátor určený ministerstvem.
- (4) Způsobem uvedeným v odstavci 3 se postupuje též při zániku sdružení podle § 12 odst. 1 písm. a), není-li jeho orgán, který by majetkové vypořádání provedl.

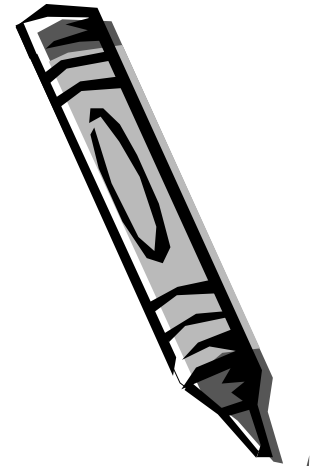
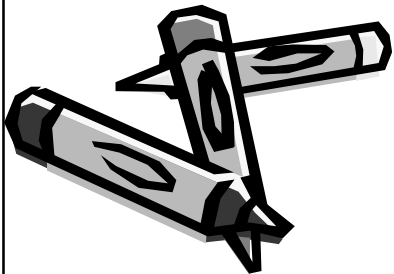
§ 14

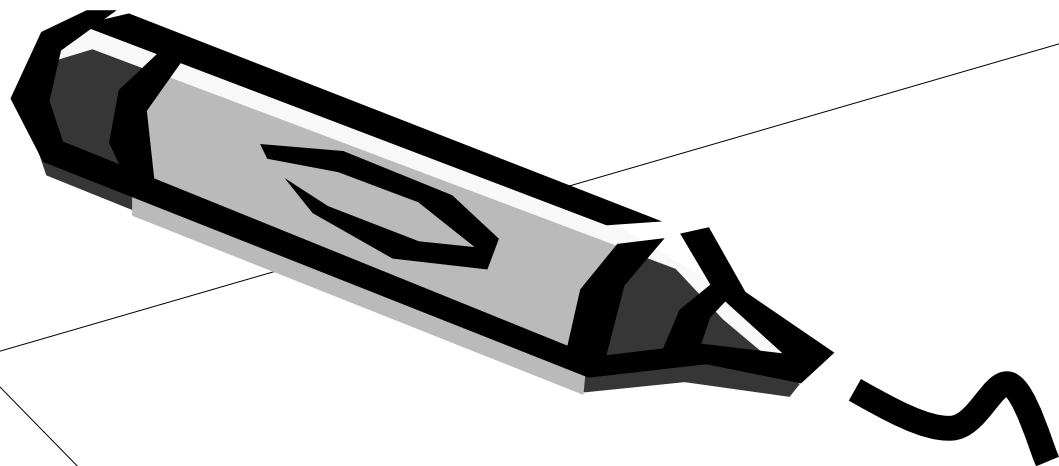
Zánik sdružení oznámí ministerstvo Českému statistickému úřadu do 7 dnů ode dne, kdy se o něm dozvědělo.

www.mvcr.cz

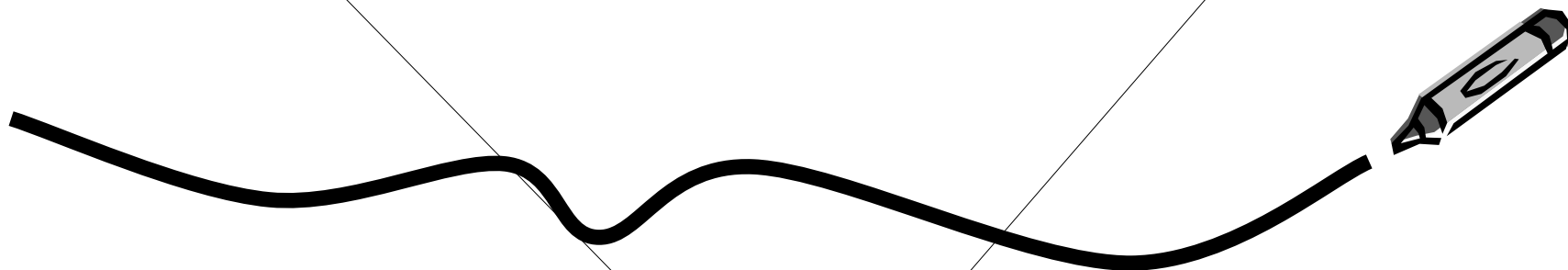
- registrace politické strany nebo politického hnutí
- seznam občanských sdružení
- seznam politických stran a hnutí

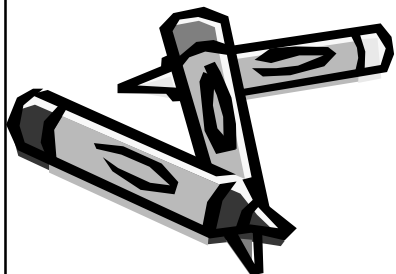
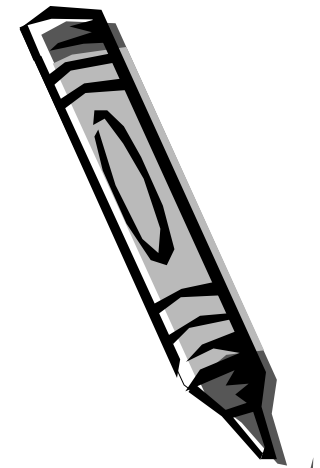
Výdělečná činnost občanských sdružení

zpracováno podle www.neziskovky.cz

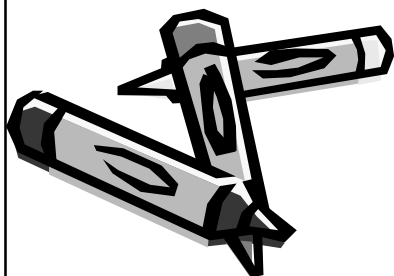
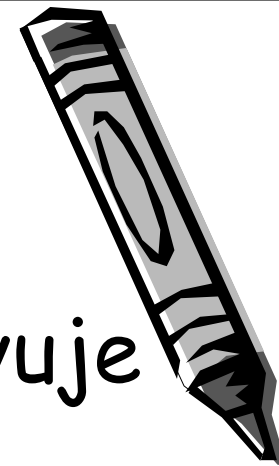

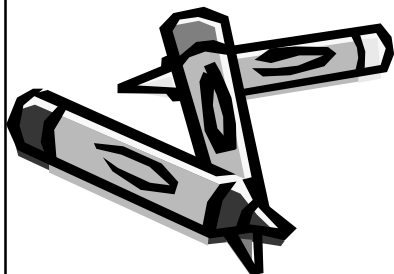
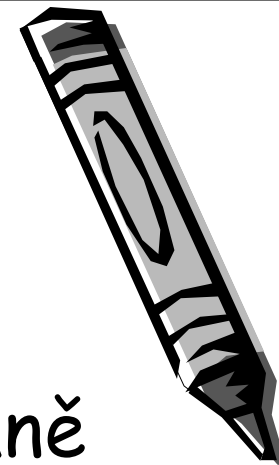
Na rozdíl od obchodních společností nejsou sdružení zakládána za účelem dosažení zisku, jak praví § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů - „tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů k **výdělečné** činnosti...“, vztahuje se totiž na sdružování osob k činnosti **spolkové**. Spolek jako právnická osoba „nezisková“ je hospodářsky vzato založena na principu **samofinancování**..

Výdělečná činnost spolků představuje v praxi ne jeden problém a z pozic jejich členů časté nejasnosti, do jaké míry spolek může k posílení své finanční soběstačnosti vyvíjet výdělečnou činnost - především (avšak nejenom) podnikat - pojem výdělečnosti je totiž širším pojmem než pouhé podnikání

- Právní řád ČR o podnikání spolků nic konkrétního **nestanovuje**, na druhé straně však žádný zákon jejich podnikání ani **nezakazuje**.
- Spolky mohou podnikat anebo vyvíjet jinou výdělečnou činnost, jestliže to jejich **stanovy nezakazují**.
- Podstatné je tedy, jak podnikání upravují **stanovy spolku**, spolek podniká či nikoli na základě stanov a v souladu s nimi.

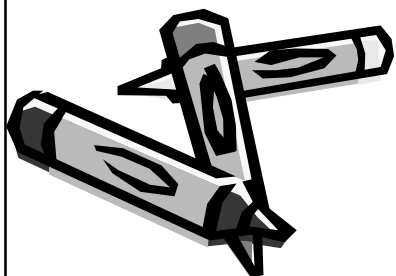

Podnikání spolků by mělo být v souladu s cíli jejich spolkové činnosti a se způsoby, jakými jsou tyto cíle dosahovány.

- Je-li spolkem uskutečňována jakákoli hospodářská činnost, ať již obecně výtěžná nebo přímo podnikatelská, měla by tato činnost mít právní povahu činnosti **vedlejší** (doplňkové), ve stanovách zřetelně a přesně odlišené od činnosti **hlavní**.

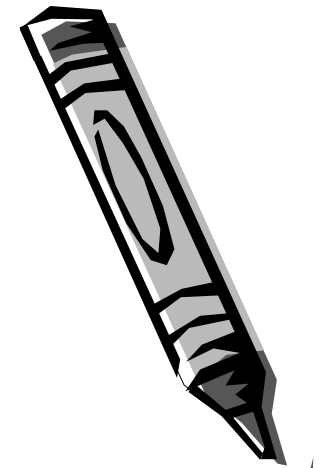
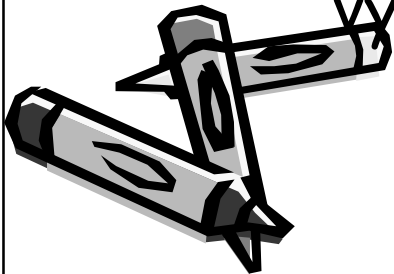

- Pokud se tedy spolek rozhodne pro „vylepšení rozpočtu“ provozovat výdělečnou činnost naplňující pojmové znaky podnikání podle živnostenského zákona, bude potřebovat živnostenské oprávnění (včetně odpovědného zástupce pro danou živnost) a bude muset ve stanovách zmínit tuto činnost jako vedlejší, kde též podrobně upraví podmínky tohoto podnikání.

podnikání x výdělečná činnost

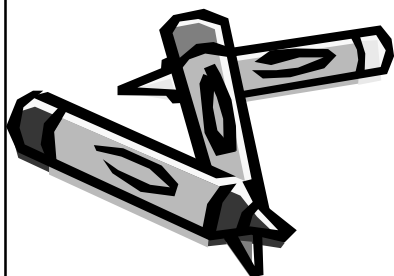
- V českém daňovém právu bývá pojem výdělečnosti chápán významově jako jiná činnost než podnikání.
  - V tomto pojetí je osobou, která vykonává jinou výdělečnou činnost než podnikání osoba, která není z právního důvodu výkonu této činnosti zapsána v obchodním rejstříku ani tuto činnost nevykonává na základě živnostenského oprávnění, neboť ani žádný zákon nestanoví předpoklad takového oprávnění k této výdělečné činnosti.

- Typickým příkladem bude výdělečný pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor, pokud nejsou pronajímatelem - spolkem - poskytovány jiné než základní služby ve smyslu živnostenského zákona.
  - Tyto výdělečné aktivity tedy mohou pro spolek být (a často též jsou) dobrým zdrojem vedlejších příjmů.

- Spolek může své hospodářské aktivity od spolkové činnosti zcela oddělit, a to tak, že k hospodářským účelům založí novou právnickou osobu (v úvahu u nás přichází jen s.r.o. nebo akciová společnost, které mohou být založeny jediným zakladatelem). Celou věc by v tomto případě musely opět řešit stanovy spolku a zakladatelské dokumenty nové spolkem založené společnosti.

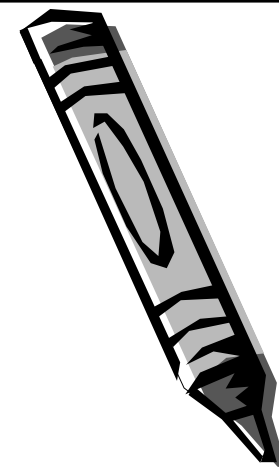

Obecně prospěšné společnosti

- jsou typem neziskové právnické osoby, jejímž hlavním posláním je poskytovat obecně prospěšné služby.

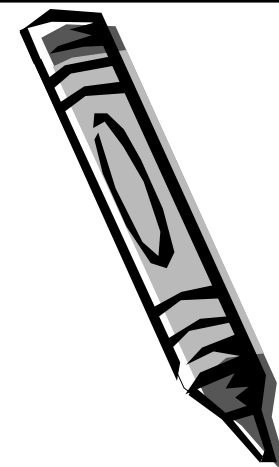
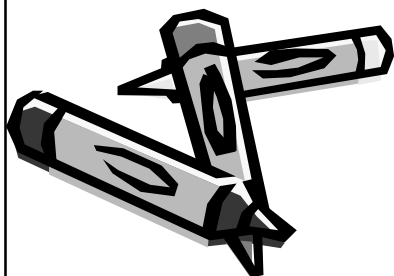
Zákon sám neurčuje, které služby jsou obecně prospěšné. Soudce při rozhodování o zápisu obecně prospěšné společnosti do rejstříku posuzuje otázku obecné prospěšnosti služeb, jež chce společnost poskytovat.

Základním vodítkem k jeho rozhodování bývá právě posouzení, zda budou služby poskytovány "pro všechny uživatele za předem stanovených a pro všechny stejných podmínek". Což nelze vykládat absolutně. Je-li např. OPS zřizována jako Domov důchodců, poskytuje služby pro definovanou skupinu obyvatel - osoby v důchodovém věku.

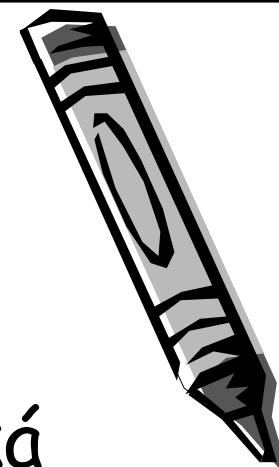
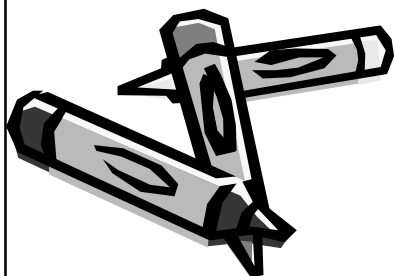
kde se s OPS setkáme?

- OPS jsou nejčastěji zakládány v oblasti školství (řada soukromých škol zvolila formu OPS), v oblasti kultury (divadla, orchestry, galerie, knihovny) nebo v oblasti sociální péče. Postupně se začíná tento typ neziskové právnické osoby rozšiřovat i do oblasti zdravotnictví - OPS působí jako nestátní zdravotnická zařízení.
  - Uved' me několik příkladů OPS. Kultura: Viola, o.p.s., Pražská komorní filharmonie, o.p.s., Český filharmonický sbor Brno, o.p.s. Sport: Plavecký bazén Jablonec nad Nisou, o.p.s. Městské služby: Městské informační centrum Ostrava, o.p.s.

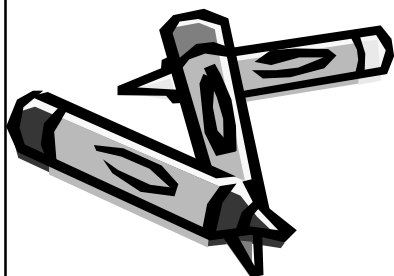
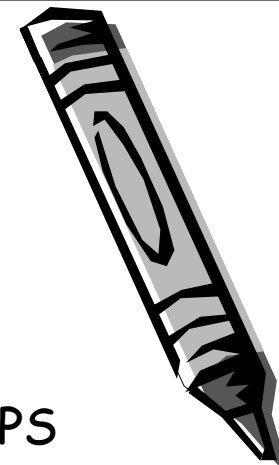
zakladatelem OPS...

- ...může být každá fyzická nebo právnická osoba.
- I obce jako právnické osoby mohou být zakladateli této neziskové právnické osoby.
- Rovněž stát může být zakladatelem OPS.
  - Zákon č. 248/1995 Sb. poskytuje zakladateli významná práva. Může jmenovat členy správní rady, která je statutárním orgánem OPS, a dozorčí rady, jež je kontrolním orgánem OPS. Tak může přímo ovlivňovat činnost OPS.

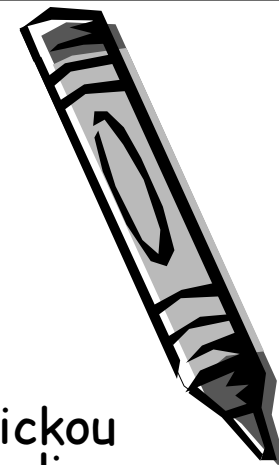
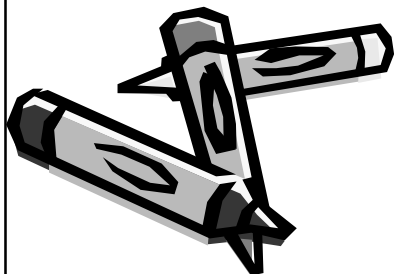
Zakládací listina

- je významným dokumentem, jemuž by měl každý zakladatel OPS věnovat maximální pozornost.
- V zakládací listině může vymezit rozhodovací pravomoci správní rady, pozici a rozhodovací pravomoci ředitele v rámci běžného řízení OPS, určit organizační strukturu nebo alespoň její rámeček. Vkládá-li zakladatel do OPS při jejím založení majetek, může stanovit, že tento majetek nebo jeho část nelze po celou dobu existence OPS zcizit nebo zatížit.
- Je-li zakladatel jeden, zpracuje zakládací listinu ve formě notářského zápisu notář. Není však dobře spoléhat na to, že notář vypracuje text. Raději proto připravte text, který notář převede do formy notářského zápisu. Jsou-li zakladatelé dva a více, sepíší spolu zakládací smlouvu, kterou podepíší a podpisy ověří.

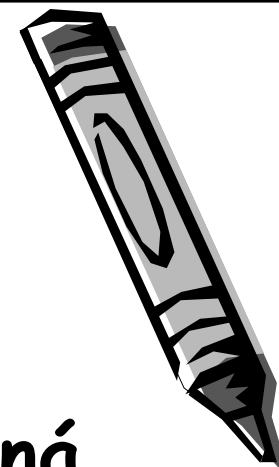
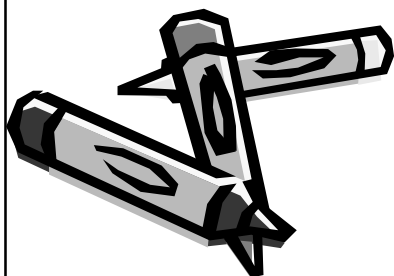
Zakládací listina nebo smlouva musí obsahovat :

- a) název, sídlo a identifikační číslo zakladatele, jde-li o právnickou osobu, nebo jméno, rodné číslo a trvalý pobyt zakladatele, jde-li o fyzickou osobu;
- b) název a sídlo OPS;
- c) druh obecně prospěšných služeb, které OPS bude poskytovat;
- d) podmínky poskytování jednotlivých druhů obecně prospěšných služeb;
- e) dobu, na kterou se OPS zakládá;
- f) jméno, rodné číslo a trvalý pobyt členů správní rady;
- g) způsob jednání správní rady;
- h) jméno, rodné číslo a trvalý pobyt členů dozorčí rady;
- i) hodnotu a označení majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů, u nepeněžitého vkladu určení jeho předmětu a ocenění odborným odhadem;
- j) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření OPS.

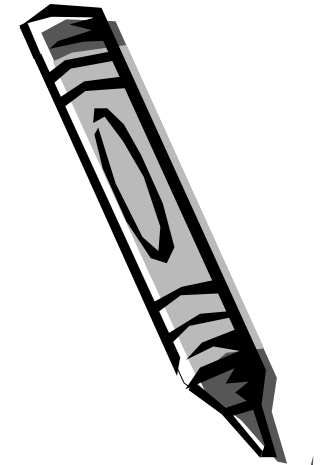
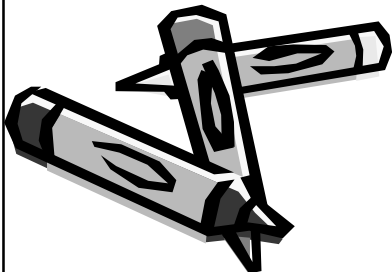
ad b) Název obecně prospěšné společnosti

- musí obsahovat slova "obecně prospěšná společnost" nebo zkratku "o.p.s."
- Název OPS musí být zvolen tak, aby nevyvolával možnost záměny s jinou právnickou osobou. Sídlo OPS musí být uvedeno plnou adresou. Sídlo musí být v nebytových prostorech.

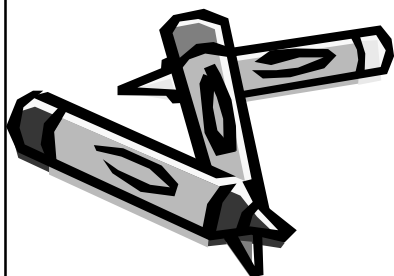

ad c)-d) Druh poskytovaných služeb a stanovení podmínek

- jejich poskytování je nejdůležitější částí zakládací listiny.
- Z praxe soudů je třeba poukázat na to, že soudci velmi často požadují, aby zakladatelé pro ty služby, jež jsou poskytovány za úplatu, **doložili živnostenské oprávnění**.
  - Samo získání živnostenského oprávnění většinou nečiní problémy.
  - Na služby OPS, které odpovídají živnostem vázaným a koncesovaným, musí zakladatel k zápisu do rejstříku doložit získání živnostenského listu, resp. koncese.

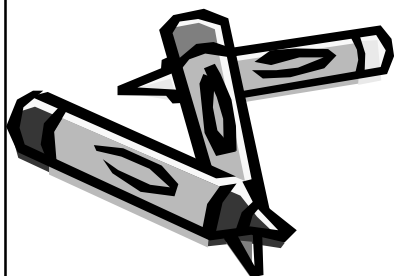
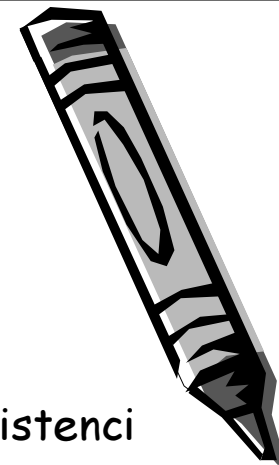
- Zakladatel musí soudu podat návrh na zápis do rejstříku. Návrh na zápis musejí zakladatelé podepsat a podpisy nechat ověřit. V případě, že zmocní jinou osobu, např. advokáta, udělí mu plnou moc, na níž musejí být rovněž ověřené podpisy.

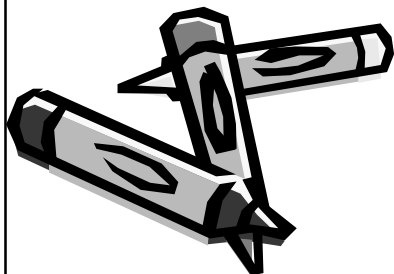
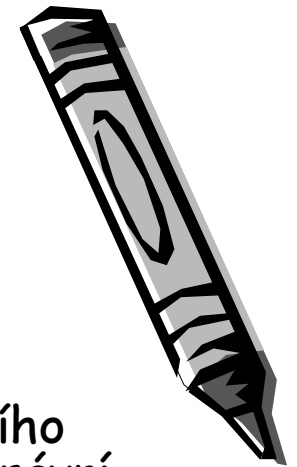
K návrhu na zápis OPS do rejstříku je nutné doložit doklady prokazující splnění podmínek stanovených zákonem:

- je-li zakladatelem OPS právnická osoba, musí doložit svou právní existenci a doložit své identifikační číslo.
- k doložení sídla OPS je nutné předložit doklad o existenci sídla, tj. souhlas majitele objektu, v němž OPS bude sídlit, s umístěním sídla OPS, nebo smlouvu o budoucí smlouvě nájemní. Dále je nutné doložit výpis z katastru nemovitostí objektu, v němž bude sídlo.
- členové správní a dozorčí rady musejí výpisem z rejstříku trestů doložit svou bezúhonnost a čestným prohlášením doložit, že splňují všechny podmínky, které § 10 zákona č. 248/1995 Sb. stanoví pro členy správní rady a § 15 pro členy dozorčí rady.
- je-li do OPS vkládán zakladateli vklad, musí být přiloženo tzv. prohlášení správce vkladu o převzetí vkladu zakladatelů. Správcem vkladu může být jeden za zakladatelů nebo osoba jimi určená. V prohlášení správce vkladu potvrdí, že obdržel vklady zakladatelů ve sjednané výši a že tyto vklady převede na OPS v určité lhůtě ode dne jejího vzniku.
- Návrh na zápis musí být u rejstříkového soudu podán do 90 dnů od podpisu zakládací listiny. Řízení před soudem trvá od několika týdnů do několika měsíců

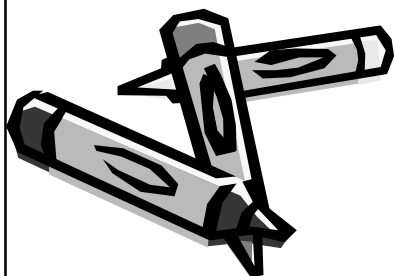

Rádi bychom založili obecně prospěšnou společnost. Na co si přitom máme dát pozor?

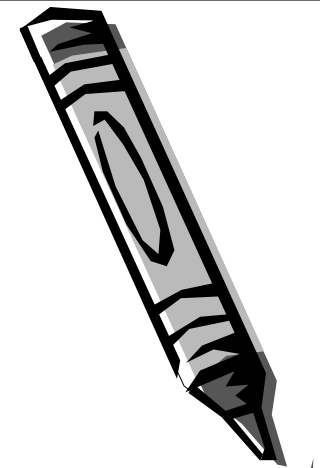
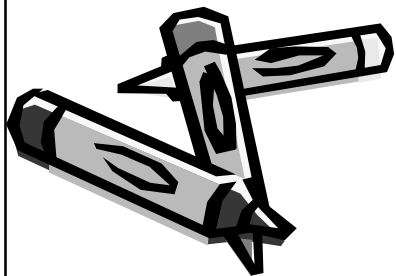
- Obecně prospěšné společnosti byly zavedeny do našeho právního řádu v roce 1996 zákonem 248/1995 Sb.) Od zavedení této právní formy se mnoho očekávalo, ale počáteční nadšení bylo schlazeno velmi formalistickým přístupem obchodních rejstříkových soudů. Zatímco např. občanská sdružení svůj vznik a změny pouze oznamují (orgán je akceptuje, pokud nejsou v rozporu se zákonem), obecně prospěšné společnosti vznikají až aktem zápisu (nabytím právní moci usnesení) do rejstříku obecně prospěšných společností vedeným krajským soudem. Pro laika je právní jazyk málo srozumitelný, informací je málo a samotní soudci konzultují tuto problematiku jen výjimečně. Příprava podkladů bývá často časově a někdy i finančně náročná (několik cest k notáři s každým ze členů SR, výpisy z rejstříku trestů, zastoupení advokátem, apod.).

- Zdroj obtíží spočívá v soudním systému a velmi širokém chápání principu soudcovské nezávislosti. Soudci často interpretují ustanovení zákona různě. Podmínky zápisu se tak mění soud od soudu a někdy i soudce od soudce (v rámci jednoho soudu) a to v závislosti na odborné úrovni soudců i na množství agendy. Přínosným pokusem o zlepšení této situace je uveřejnění databáze tiskopisů pro zápis a změnu údajů v rejstříku, která je vystavena na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti (www.justice.cz). Ačkoliv soudci nejsou povinni se těmito pokyny řídit, mohou případným návrhovatelům pomoci urychlit průběh zápisů.

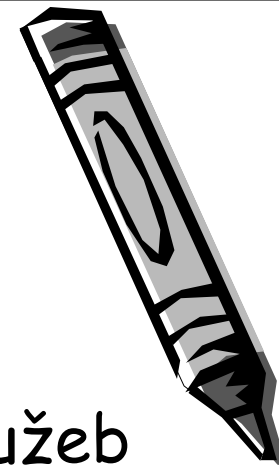
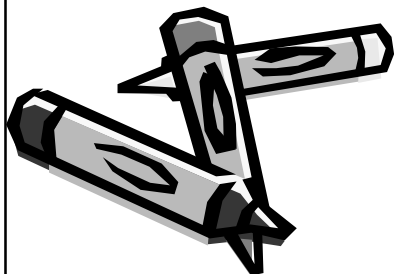

V praxi se setkáváme s
těmito třemi okruhy
problémů:

1. Formulace obecně prospěšných služeb

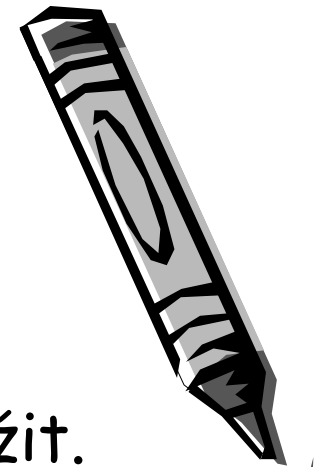
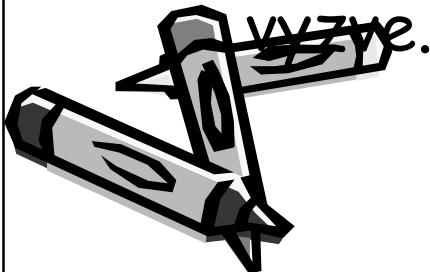
Precizní formulace obecně prospěšných služeb je nutná především u nově zakládaných společností. Praxe rejstříkových soudů není jednotná, ale je možné se inspirovat u již registrovaných společností. Obecně platí, že služba musí být poskytována veřejnosti (nikoliv zvířatům nebo přírodě) a za předem stanovených pro všechny stejných podmínek. Z formulace musí být patrné, že se jedná o službu (nikoliv např. hmotnou podporu).

2. Řádné doložení všech skutečností

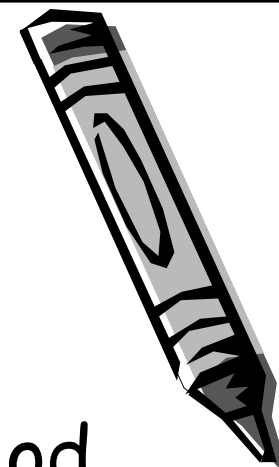
Všechny zapisované skutečnosti je nutné doložit. Velmi často se opomíjí doložení splnění podmínek pro výkon služby (dle § 5, odst. 4, zákona 248/1995). Listiny musí být buď originálem nebo úředně ověřenou kopií. Návrh se podává v tolika kopiích, kolik je účastníků řízení (s výjimkou navrhovatele). Přílohy se přikládají v jednom vyhotovení s výjimkou listin, které se zakládají do sbírky listin. Některé listiny (výpis z rejstříku trestů) by neměly být příliš staré. K doložení chybějících listin soud navrhovatele následně

vyzve.

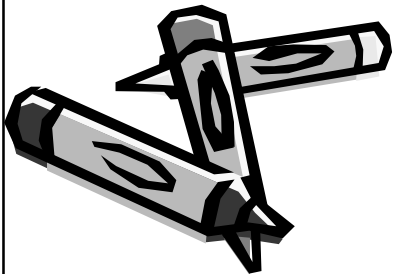
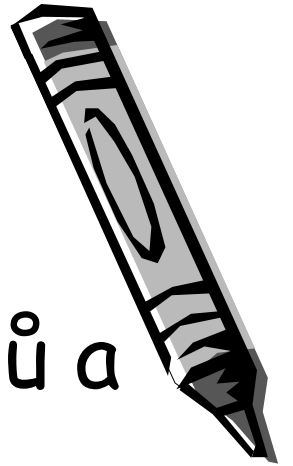

3. Odlišná interpretace ustanovení zákona

Pokud se při interpretaci odlišujete od názoru soudu (např. kdo je oprávněn měnit rozsah obecně prospěšných služeb), nezbyvá než se proti zamítavému rozhodnutí odvolat k vrchnímu soudu a svůj právní názor důkladně odůvodnit. Takové řízení může trvat několik měsíců (i let), ale naděje na úspěch není rozhodně vyloučena.

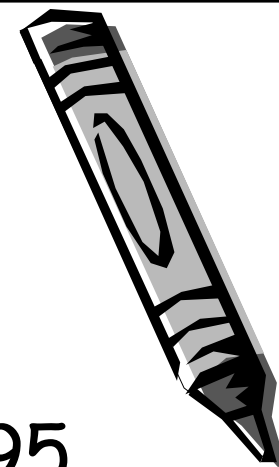
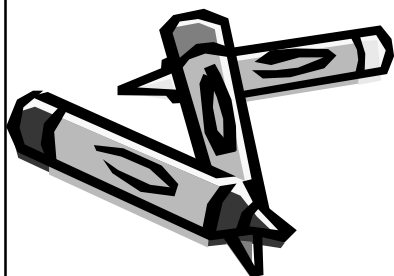
- za dobu 8 let se situace zakladatelů a správních rad obecně prospěšných společností ve vztahu k rejstříkovým soudům zlepšila jen málo.

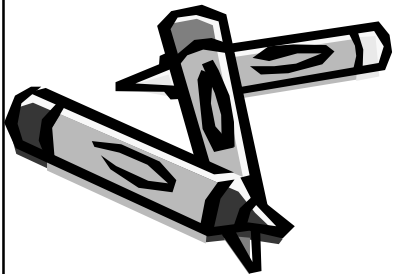
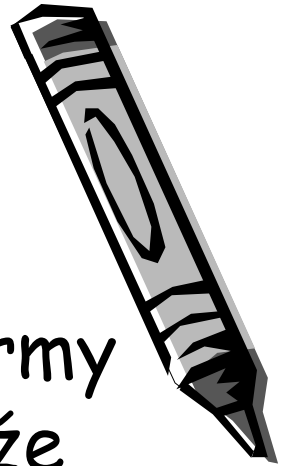

rozdíly mezi OS a OPS

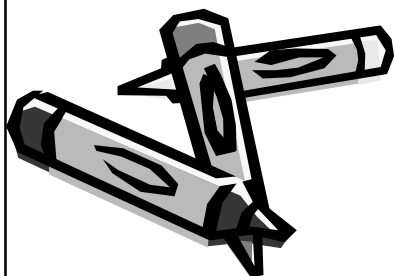
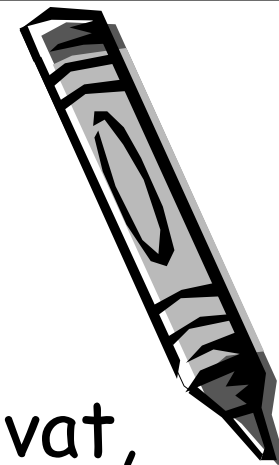
- Je bohužel pravda, že zákon č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech je v platnosti již osmým rokem, avšak založených OPS jsou nikoliv tisíce, jak zákonodárce patrně předpokládal, ale spíše stovky, což o jejich „oblíbenosti“ mezi potenciálními zakladateli neziskových organizací částečně vypovídá.

- Laické veřejnosti možná právem obě formy NNO splývají, neboť platí, že to, co může dělat OPS (na kterou se vztahuje uvedený zákon o OPS s poměrně podrobnou úpravou a přísným režimem) může dělat i OS (které se řídí až velmi obecným zákonem č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů), avšak - tento vztah neplatí naopak.

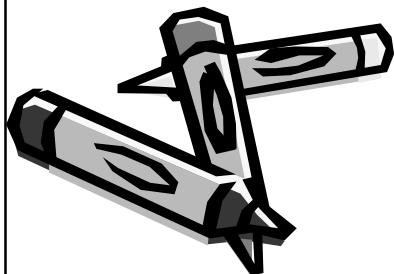
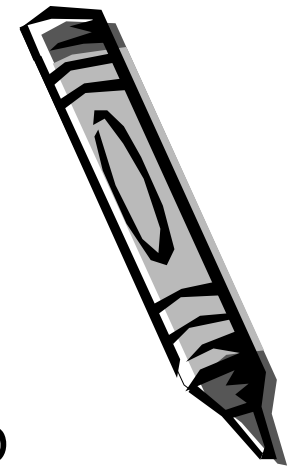

- k zakládání OS vede obvykle potřeba určité skupiny lidí společně o něco usilovat, scházet se či jinak sdílet svoje zájmy a zároveň dát této své snaze právní formu, protože to může být výhodné. OPS jsou zakládány především v oblasti školství (soukromé školy), v oblasti kultury (divadla, galerie, orchestry, knihovny...), ve zdravotnictví (nestátní zdravotnická zařízení) a v oblasti soc. péče.

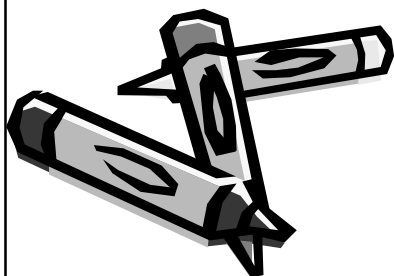

Podstatným znakem a zákonnou podmínkou fungování OPS je, že:

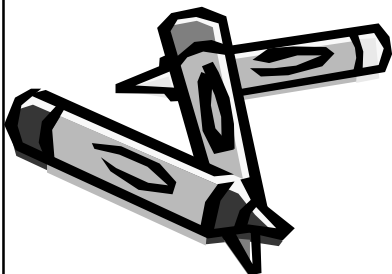
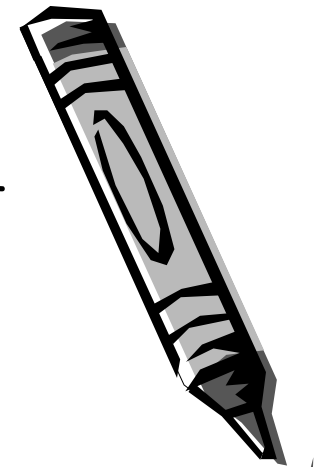
musí poskytovat obecně prospěšné služby, a to všem za stejných, předem zveřejněných podmínek (OS toto omezení nemá, může se tedy věnovat jakékoli činnosti, pokud není zákonem zakázána). Obecná prospěšnost je vymezena pouze jako služba poskytovaná všem uchazečům za předem stanovených a pro všechny stejné podmínky. Zda zakladatelem navrhovaný okruh poskytovaných služeb má obecně prospěšný charakter záleží na posouzení registračního (rejstříkového) soudu.

je nezávislá na svém zakladateli, s výraznými rysy samosprávného řízení. Založit OPS může fyzická, právnická osoba nebo i stát. Může se tedy jednat i jen o jednu osobu (zakl. listina; pokud je zakladatelů více, pak jde o zakl. smlouvu) a může jí být i cizinec, což neplatí pro OS, kde cizinec sice může být členem, ale ne zakladatelem. OPS podléhá nezávislé kontrole veřejnosti prostřednictvím správní rady (pro jejíž členy platí přísné limity střetu zájmů), která je statutárním orgánem, a výročních zpráv o činnosti a hospodaření.

je založena na principu tzv. neziskovosti. Neziskovost nespočívá v tom, že by příslušný právní subjekt nemusel vykazovat ztrátu, ale v tom, že hospodářský výsledek musí být reinvestován ve prospěch obecně prospěšných služeb, pro které byla nezisková právnická osoba založena. Případný zisk ani majetek neziskové právnické osoby si tedy nemohou přivlastňovat zakladatelé, členové orgánů, zaměstnanci ani jiné osoby, výsledek její neziskové aktivity nemůže být využíván vymezenou členskou základnou, jako je tomu u občanských sdružení. Stejně jako OS (kterému podnikání nebo jinou výdělečnou činnost jako činnost vedlejší zákon nezakazuje a záleží tedy jen na znění stanov) tedy OPS může činnost doplňkovou - vedlejší vyvíjet, a to v zájmu získání dalších finančních prostředků, lepšího využití zařízení, případně kvalifikace zaměstnanců. Může jít o činnost na živnostenský list nebo jinou výdělečnou činnost (nejčastěji pronájem nemovitosti).

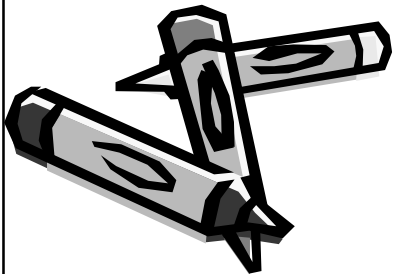
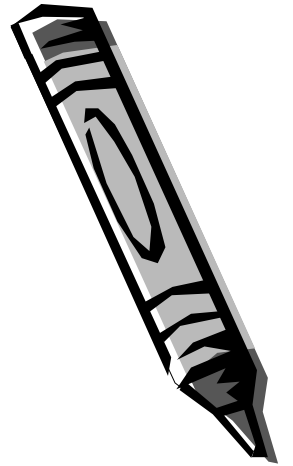

- Obecně lze říci, že co do komplikovanosti struktury a řízení je OPS je po formální stránce vůči OS v podobném vztahu jako nadace vůči nadačnímu fondu. Pokud se tedy skupina angažovaných občanů rozhodne založit neziskovku s cílem poskytovat obecně prospěšné služby, nemusí nutně zakládat OPS. Její výhodou oproti OS je ze zákona větší transparentnost (povinnost zveřejňovat výroční zprávu a v zákonem stanovených případech nechat zpracovat auditorem účetní závěrku), což může být pro případného dárce nebo sponzora důvěryhodnější. S tím souvisí i větší serióznost, stabilita a profesionalita OPS v očích veřejnosti, neboť pouhá deklarace obecné prospěšnosti v názvu či stanovách nezavazuje OS k faktickému výkonu této činnosti, OS ke zkrátka „může nevyvíjet“, zatímco obecně prospěšné společnosti v případě, že neposkytují obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než šest měsíců, hrozí zrušení soudem - předpokládá se tedy soustavnost vykonávaných činností, což problematiku znalý dárce či sponzor nemůže u OS automaticky předpokládat (aktivních OS je několikanásobně méně než jejich celkový počet).

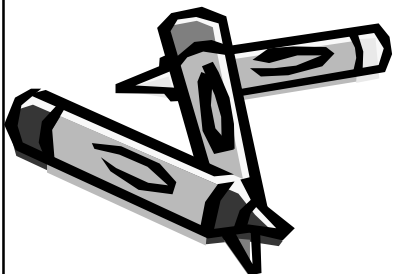
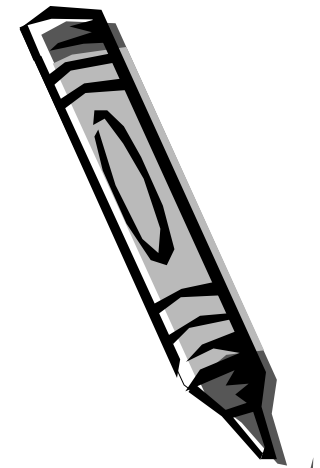
Mezi hlavní rozdíly kromě
již uvedeného patří:

účel vzniku (u OPS obecná
prospěšnost, u OS prosazování zájmů
svých členů, jakkoli samy o sobě
mohou být také obecně prospěšné);

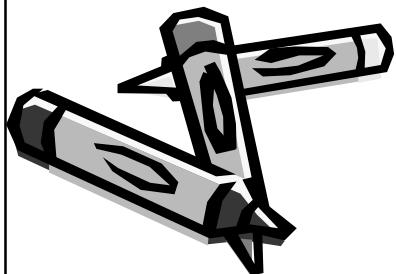
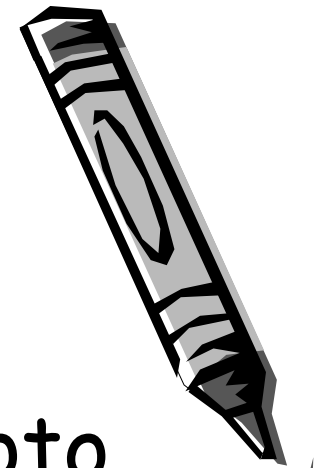

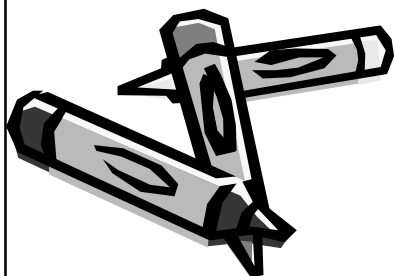
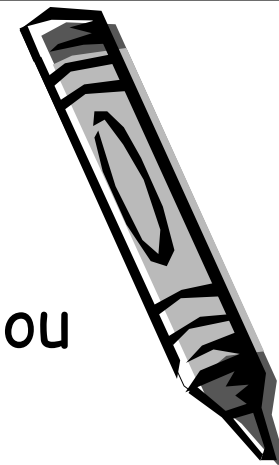
- způsob vzniku (OPS vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností vedeného rejstříkovým soudem, kdežto OS vzniká registrací MV. To, že vznik OS je běžně otázkou cca dvou týdnů, zatímco zápis OPS trvá měsíce, je při zakládání neziskovky dobré vědět

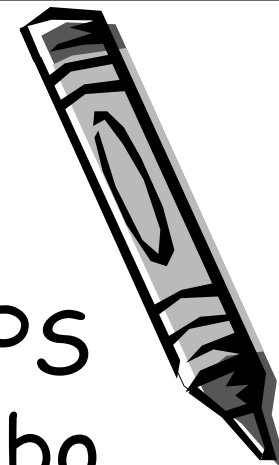
OPS se vznikem osamostatňuje od svých zakladatelů. V případě OS toto neplatí, zakladatelé jsou většinou (jakkoli nemusí být) zastoupeni ve volených orgánech sdružení;

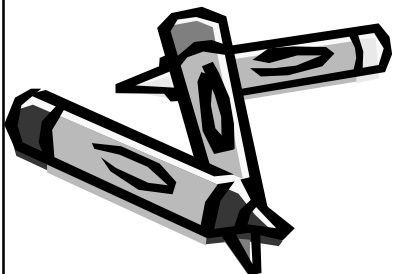
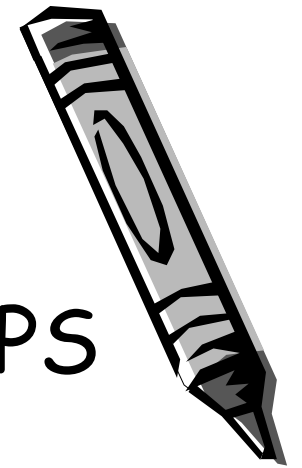
- rozdílná organizační struktura (orgány OPS jsou vždy správní rada nezávislá na zakladatelích, nepovinně ředitel a v zákonem stanovených případech dozorčí rada, u OS je možné orgány navolit a pojmenovat v souladu se stanovami, běžně bývá statutárním a zároveň výkonným orgánem předseda a vrcholným orgánem členská schůze nebo valníé shromáždění). S tím souvisí i počet členů (u OS může jít o stovky v případě zájmových aktivit, např. sportovní klub, OPS jako organizace s hierarchickou strukturou včetně zaměstnanců členy nemá)

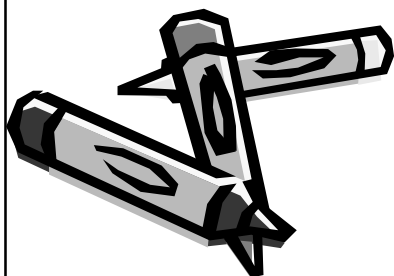
- počet zakladatelů organizace (u OPS postačí jeden subjekt - fyzická nebo právnická osoba, OS musí založit nejméně tři zakladatelé, z nichž alespoň jeden je starší 18 let)

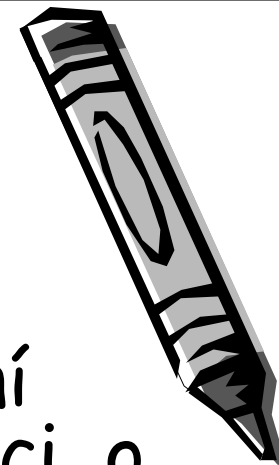
státní příslušnost zakladatelů (u OPS může být i cizinec, případně i právnická osoba se sídlem mimo ČR, u OS musí jít o občany ČR);

- vedení účetnictví (u OPS podvojně vždy, pokud provozuje doplňkovou činnost nebo jejíž celkové příjmy (výnosy) v předchozím roce dosáhly tři miliony Kč nebo je-li příjemcem státních dotací, OS musí vést podvojně účetnictví tehdy, pokud podniká nebo pokud jeho celkové příjmy ze všech činností (tedy i z činnosti hlavní) v předchozím roce dosáhly tři miliony Kč, což bude v praxi spíše výjimkou

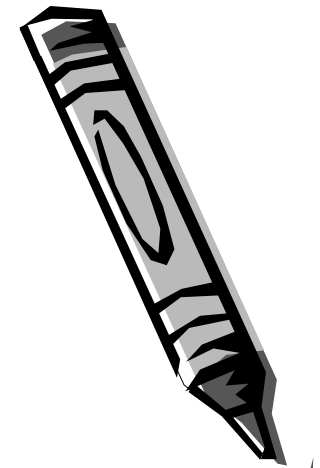
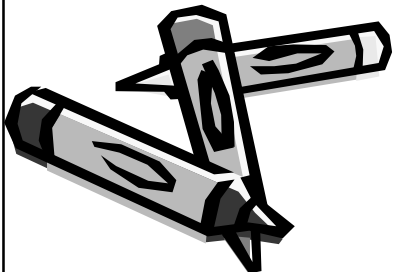

- postavení v řízeních podle zvláštních zákonů (pokud občan zjistí, že mu státní úředníci chtějí za domem postavit dálnici, o niž nestojí, pak by rozhodně neměl spoléhat na to, že je zaměstnanec OPS, která se podílí na ochraně přírody, ale urychleně vyhledat či sám založit příslušné OS jako právní formu občanské iniciativy, neboť zákony na ochranu životního prostředí mu přiznávají právo účastníka příslušných správních řízení.

Nadační subjekty , tj. nadace a nadační fondy

- Právní úpravu nadačních subjektů definuje zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, přičemž tyto subjekty jsou zákonem definovanou institucí - „účelové sdružení majetku zřízené za účelem dosahování obecně prospěšného cíle“

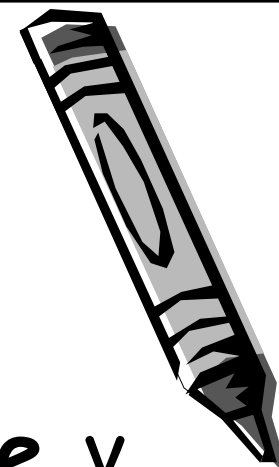
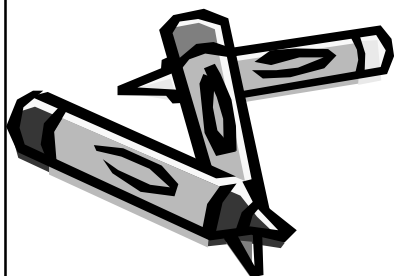

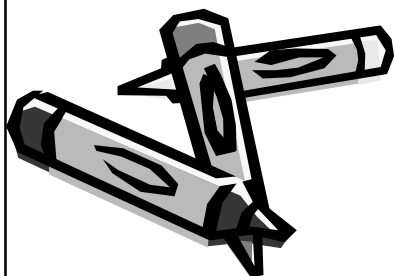
- Zákon 227/1997 vstoupil v platnost dne 1.1.1998 a významně zredukoval počet do té doby existujících nadací v České republice, které byly právně upraveny příslušnými paragrafy v občanském zákoníku. Ke konci roku 1997 bylo u nás evidováno přes 5000 nadací, s platností nového zákona se musely stávající nadace nejpozději do 31.12.1998 přeregistrovat a v roce 1999 zde bylo již jen přibližně 1000 nadačních subjektů.
- Každý rok vznikne dalších přibližně 60 nových nadačních subjektů.

- Vznik nadací a nadačních fondů je podmíněn **povinností registrovat se** v nadačním rejstříku, který je veden krajskými soudy.
  - Na těchto soudech je zároveň veřejnosti přístupná sbírka listin obsahující základní údaje o nadačních subjektech.

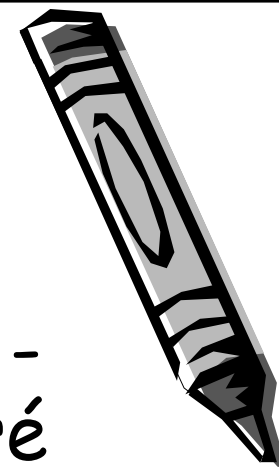
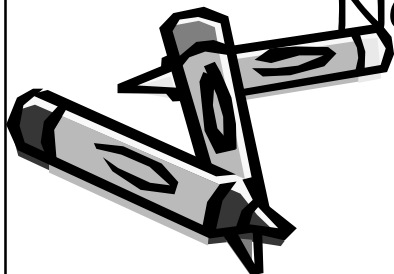

- Zákon 227/97 ukládá nadačním subjektům **povinnost vypracovat každý rok výroční zprávu** o činnosti, jejíž povinnou součástí jsou i ekonomické údaje, jako např. přehled o majetku a závazcích, přijatých nadačních darech či poskytnutých nadačních příspěvcích. Roční účetní závěrka je přitom přílohou výroční zprávy.

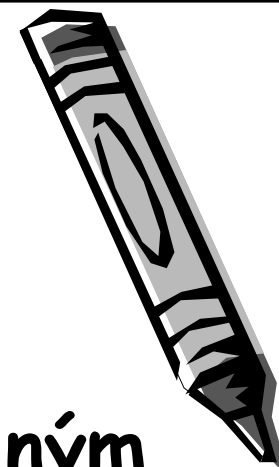
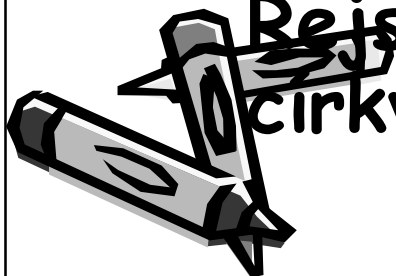
- Nadace a nadační fondy mají svoji **zastřešující organizaci - Fórum dárců** - sdružující nadace a nadační fondy, které se přihlásily k pravidlům etického chování a které se podílejí na rozvoji českého nadačního prostředí.

- Fórum dárců zastupuje nejen členy sdružení, ale podporuje také ostatní dárce (firmy, jednotlivce) a zprostředkovává informace i o dalších nadačních subjektech, např. prostřednictvím publikací Adresář nadací a Adresář nadačních fondů, Newsletter, E-News... www.donorsforum.cz.

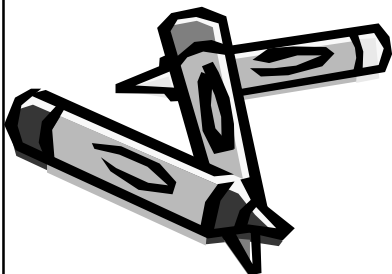

Registrované církve a náboženské společnosti a jejich účelová zařízení

- • právnické osoby vzniklé dobrovolným sloučením osob
- • podléhají registraci u Ministerstva kultury ČR, které má podle nového zákona č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, povinnost vést Rejstřík církví a náboženských společností, Rejstřík svazů církví a Rejstřík církevních právnických osob církví (účelových zařízení)

- • návrh na registraci podává nejméně tříčlenný přípravný orgán církve nebo náboženské společnosti spolu s podpisy nejméně 300 zletilých občanů ČR nebo cizinců s trvalým pobytem v ČR, kteří se k církvi či nábož. spol. hlásí
- • mají možnost zakládat svazy a být zřizovateli právnických osob podle občanského zákoníku

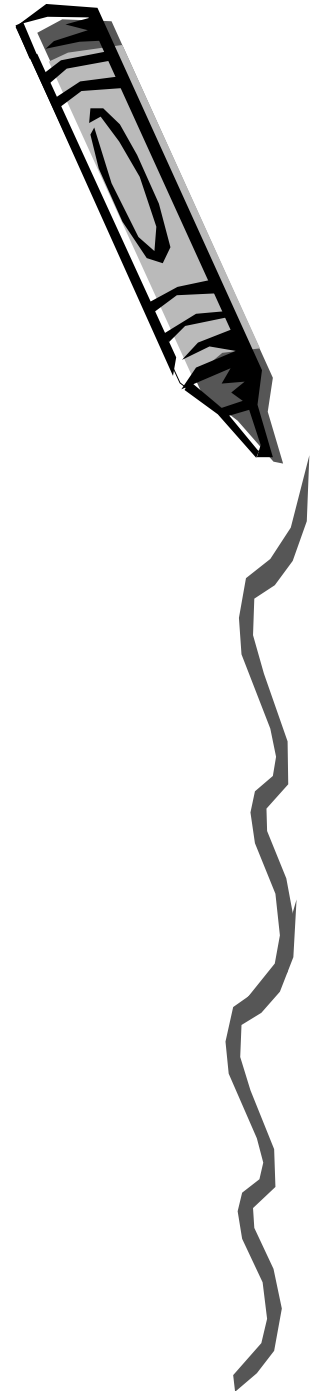
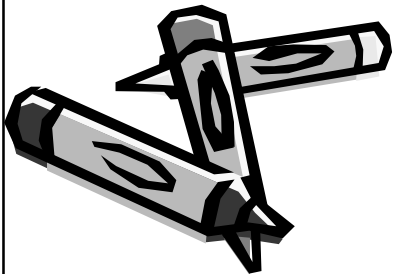

- financování registrovaných církví a náboženských společností - přímé, ze státního rozpočtu + prostředky z veřejných rozpočtu typu grantů apod., sbírky, dary tuzemské i zahraniční, nájemné z budov, půdy, úroky z vkladů, z půjček náhrad škod.

ROPO

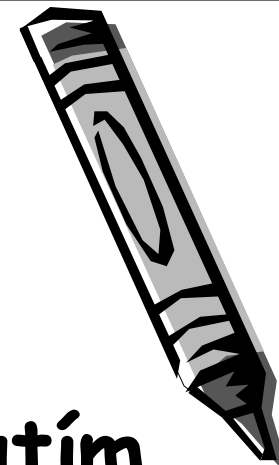
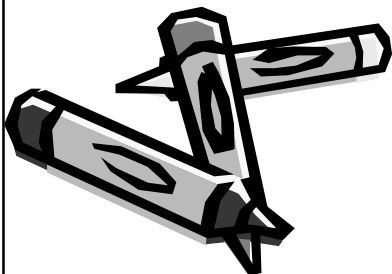
- Rozpočtová organizace
  - Změněna na Organizační složku
- Příspěvková organizace

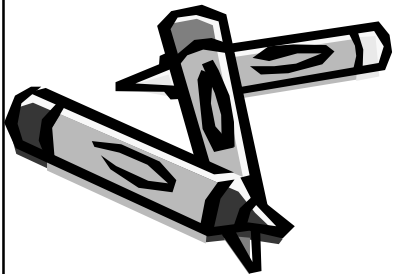
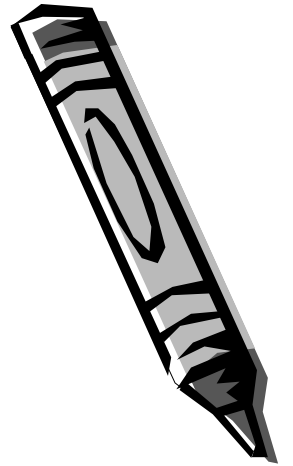

Organizační složka

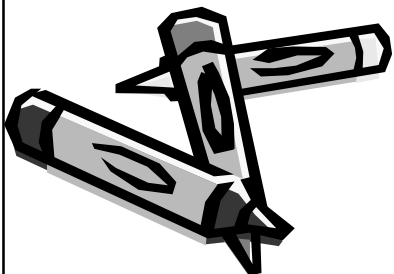
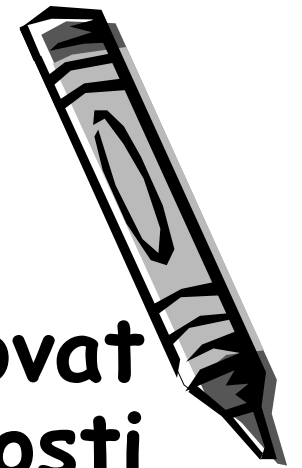
- vzniká a zaniká rozhodnutím zastupitelstva územního samosprávného celku
- při jejím zřízení musí zřizovatel vydat zřizovací listinu (její náležitosti předepisuje zákon)

- není samostatnou právníckou osobou
- její zaměstnanci jsou zaměstnanci obce nebo kraje
- není účetní jednotkou - příjmy a výdaje (rozpočet) organizační složky jsou obsaženy v rozpočtu jejího zřizovatele.

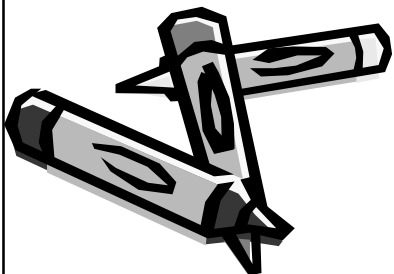
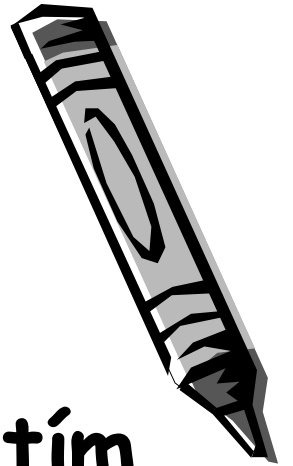

- samosprávný celek ji bude zřizovat tehdy, pokud zajišťované činnosti nebudou vyžadovat velký počet zaměstnanců, nebudou potřebovat složité strojní či technické vybavení, nebudou vnitřně nebo jinak organizačně členěné a nebudou vstupovat do složitých ekonomických nebo právních vztahů

Příspěvková organizace

- vzniká a zaniká rozhodnutím zastupitelstva územního samosprávného celku
- je účetní jednotkou
- při založení PO zřizovatel vydá zřizovací listinu a podá návrh na její zápis do obch. rejstříku

- je samostatnou právní osobou, která má ve správě majetek svého zřizovatele (vymezený ve zřizovací listině. Tato správa se řídí přesně vymezenými majetkovými právy, rovněž vymezenými ve zřizovací listině)
- okruhy tzv. doplňkové (nyní hospodářské) činnosti PO jsou též vymezeny ve zřizovací listině a jsou sledovány odděleně od činností hlavních

